

*Bogurodzica Dziewica
Bogiem sławiona Maryja!
U Twego Syna, Gospodzina,
Matko zwolena¹, Maryja!
Zyszczy² nam, spuści³ nam.
Kyrie eleison.*

*Twego dzieła⁴ Krzciciela, Bożycze⁵,
usłysz głosy,
napełń myśli człowieka.
Słysz modlitwę, jaż nosimy,
a dać raczy, Jegoż prosimy:
a na świecie zbożny pobyt,
po żywocie rajski przebyt.
Kyrie eleison.*

Bogurodzica, najstarsza polska pieśń religijna i zarazem najstarsza pieśń bojowa polskiego rycerstwa, pochodzi prawdopodobnie z końca XIII wieku. Kunsztowna i oryginalna melodia tej pieśni jest dziełem wybitnego kompozytora, niestety nieznanego choćby z imienia. Zdaniem historyków jest on także twórcą tekstu, ściśle zespolonego z melodią.

W miarę rosnącej popularności pieśni tekst *Bogurodzicy* rozrastał się; liczba zwrotek w XV wieku dochodziła do 27. W tym samym stuleciu *Bogurodzica* była już powszechnie znaną pieśnią wśród polskiego rycerstwa. Stąd też Jan Długosz w *Kronikach Sławnego Królestwa Polskiego* nazywa ją „patrium carmen”, czyli pieśnią ojczystą. Można ją więc określić jako ówczesny hymn narodowy. *Bogurodzica* śpiewana była przez wojska polskie przed bitwami z Krzyżakami: pod Grunwaldem (1410) i pod Dąbkami koło Nakła nad Notecią (1431), przed bitwą z księciem litewskim Świdrygiełłą pod Wilkomierzem (1435), a także podczas koronacji królów i przy wydawaniu ważniejszych dekretów państwowych. Ten skarb polskiej kultury jest hymnem ciągle żywym, rozbrzmiewa w kościołach i na koncertach, dając świadectwo ciągłości naszej duchowej tradycji.

BOGURODZICA – nazwana przez Jana Długosza *patrium carmen* (pieśń ojczysta) jest pierwszym hymnem narodowym w języku polskim. Do dziś nie wiemy, kto jest twórcą tekstu i melodii „matki i królowej polskich pieśni.” Zdaniem większości badaczy jej najstarsze zwrotki (dwie pierwsze, zamieszczone w niniejszym śpiewniku) powstały w XIV wieku, choć niektórzy umieszczają je w końcu wieku XIII. Pierwszy znany rękopis *Bogurodzicy* pochodzi z 1407 r. Popularność pieśni wzrastała tak szybko, że już pod koniec XV wieku tekst *Bogurodzicy* liczył 27 zwrotek. W tym samym stuleciu pieśń stała się powszechnie

znaną wśród polskiego rycerstwa. Rolę pieśni bojowej i ówczesnego hymnu narodowego pełniła już na początku XV wieku: śpiewano ją przed ważnymi bitwami m.in.: pod Grunwaldem w 1410 r. i pod Nakłem w 1431 r., a także podczas koronacji królów i wydawania wielkiej wagi dekretów państwowych. Była hymnem królewskim dynastii Jagiellonów i funkcję pieśni hymnicznej zachowała do naszych czasów. Śpiewana w kościołach i podczas koncertów świadczy o ciągłości chrześcijańskiej tradycji w tysiącletniej skarbnicy naszej pieśni narodowej. (CD- II / 2)

¹zwolena – wybrana, będąca we czci

²zyszczy – pozyskaj

³spuści – ześlij